

HEJT **STOP**

**Jak zamalowywać hejty?
Podręcznik**

Jak zamalowywać hejty?

Podręcznik

www.hejtstop.pl

Jak ty możesz usuwać nienawiść?

Mamy problem z nienawiścią – jest jej tyle, że czasem jej nie zauważamy. W polskich miastach jest mnóstwo nienawistnych bazgrołów, po prostu hejtów. Nawet jeśli je widzimy, nie reagujemy. Bo jak? Projekt HejtStop został stworzony po to, żeby dało się reagować.

HejtStop – czym się zajmujemy?

HejtStop to kampania społeczna, której celem jest walka z antysemityzmem, homofobią, faszyzmem, rasizmem i każdą inną formą nienawiści. Prowadzimy nasze działania od 2013 r.

Nienawistne napisy na budynkach to nasza codzienność. Mijamy je każdego dnia. Towarzyszą nam nieustannie, niezauważone, pozostawiane same sobie.

A dlaczego?

Wynika to albo z braku wiedzy o powadze problemu, albo z braku informacji o możliwościach przeciwdziałania tego rodzaju treściom. Są też wśród nas osoby, dla których takie treści są obojętne.

Czym jest hejt?

Zjawisko hejtu jest – w kontekście podejmowanych przez nas działań – związane z dwoma pojęciami: mową nienawiści i wandalizmem.

Czym jest mowa nienawiści? W polskiej debacie publicznej jest to termin relatywnie nowy. Autorzy definicji tego pojęcia odwołują się do różnych aspektów, z których każdy składa się na zespół elementów charakterystycznych dla zjawiska mowy nienawiści.

Mowa nienawiści to jakakolwiek wypowiedź, gest lub zachowanie, pismo czy przekaz, które są zabronione, ponieważ mogą podburzać do przemocy lub szkodliwego działania przeciw chronionej jednostce lub grupie albo dyskredytują lub zastraszają chronioną jednostkę lub grupę. Prawo może określić chronione jednostki lub grupy poprzez określoną charakterystykę.

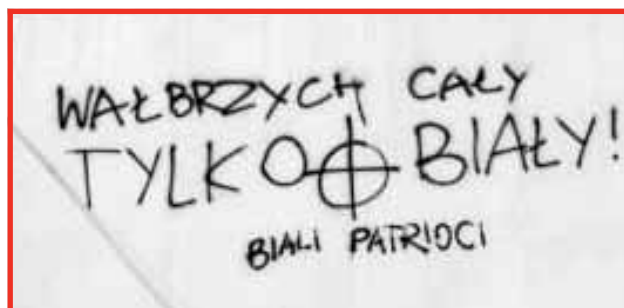
Unia Europejska definiuje mowę nienawiści jako przekazywanie – w formie werbalnej lub pisemnej – treści, które zachęcają do nienawiści lub agresji wobec przedstawicieli określonych grup, definiowanych poprzez: rasę, kolor skóry, pochodzenie, wyznawaną religię lub światopogląd, przynależność narodową lub etniczną. W definicji stosowanej przez Radę Europy nacisk położony jest na nienawiść skierowaną wobec osób odróżniających się etnicznie, kulturowo lub pod względem wyznawanej religii od grupy większościowej. Definicja obejmuje podburzanie do nienawiści, dyskryminacji lub przemocy. Szczególną uwagę Rada Europy zwraca na problem mowy nienawiści w Internecie.

Według autorów zajmujących się tym tematem mowę nienawiści można rozpatrywać zarówno jako element zjawisk nietolerancji, dyskryminacji, rasizmu czy ksenofobii, jak i jako przestępstwo z nienawiści (jego akt lub element podżegania do jego popełnienia). Powiązana jest również z tematyką stereotypów, uprzedzeń i dyskryminacji. [za: <http://www.mowanienawisci.info/>]

Jedną z form mowy nienawiści są napisy umieszczane w przestrzeni publicznej – na budynkach, przystankach autobusowych, garażach.

Kim są hejterzy?

Niestety, autorzy nienawistnych wpisów w przestrzeni publicznej najczęściej nie zostają zidentyfikowani. Niewątpliwie są to osoby przepełnione nienawiścią do drugiego człowieka, którą wyrażają przez malowanie napisów o pogardliwej treści. Część z nich działa w grupach, część indywidualnie. Niektórzy są związani z mniej lub bardziej sformalizowanymi grupami (o czym świadczą choćby malowane przez nich emblematy skrajnie prawicowych, szowinistycznych ugrupowań). Sprawcy przyczyniają się do oszpecania przestrzeni publicznej. Pozostawione przez nich hasła są szczególnie bolesnym rodzajem wandalizmu, bowiem ranią uczucia osób, które należą do atakowanych grup i codziennie mijają te miejsca. Można wyróżnić kilka rodzajów tych napisów.

Napisy antysemitki

Antysemityzm jest problemem istniejącym w Europie od stuleci – terror faszystowski i nazistowski rozpoczął się od napisów skierowanych przeciwko Żydom. Napisy antysemitki są dzisiaj plagą polskich miast. W tym samym dniu, w którym zdewastowana została elewacja restauracji La Mama, odkryto (namalowane najprawdopodobniej tą samą farbą) napisy antysemitki koło kopca Anielewicz (znajdującego się w odległości 0,5 km) – miejsca, w którym znajdował się bunkier dowództwa Żydowskiej Organizacji Bojowej podczas powstania w getcie warszawskim. Jednocześnie to miejsce samobójczej śmierci dowódcy powstania, Mordechaja Anielewicz. Obecnie zbiorowa mogiła Anielewicz i 120 innych powstańców jest popularnym punktem programu wycieczek z Izraela i Stanów Zjednoczonych.

Wśród napisów antysemitki nie brakuje nawoływań do aktów ludobójstwa i agresywnych haseł sugerujących konieczność emigracji przedstawicieli tej grupy z Polski.

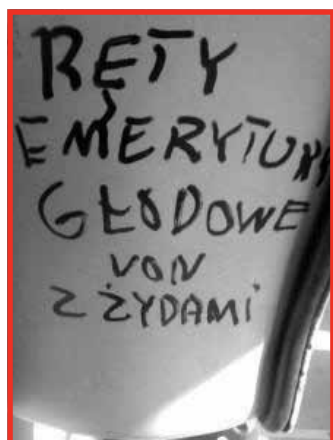
Wątki antysemitki pojawiają się również w napisach malowanych przez kiboli. Słowo „Żyd” często jest używane jako obelga wobec fanów konkurencyjnego zespołu. Aby zrozumieć genezę tej sytuacji, należy poznać historię klubu. Niezależnie od tego słowo „Żyd” często umieszczane jest na murach krakowskich nieruchomości jako obelga. Skrajnie antysemitki odcień mają również wojny fanów Widzewa Łódź i ŁKS-u.

Zdarzają się też akty wandalizmu związane z konkretnymi osobami – np. na muralu upamiętniającym Aleksego Rzewskiego, pierwszego prezydenta Łodzi w odrodzonej Polsce i postaci niezwykle zasłużonej dla rozwoju miasta. W Poznaniu antysemitckie napisy, zapewne skierowane przeciwko konkretnej osobie, pojawiły się na klatce schodowej w jednej z kamienic.

W przestrzeni publicznej pojawiają się również napisy wskazujące na istnienie w społeczeństwie tradycyjnego antysemityzmu, polegającego na obwinianiu Żydów za niedostatki ekonomiczne.

Napisy rasistowskie

Organizacje neonazistowskie znane są z haseł rasistowskich. Często są one łączone z symbolem krzyża celtyckiego. Popularne jest hasło „White Power”, występujące również w polskojęzycznym wariancie.

Napisy rasistowskie uderzają najczęściej w osoby czarnoskóre, ale zdarzają się również napisy wymierzone w mniejszość azjatycką. W 2013 r. na elewacji nigeryjskiej restauracji La Mama w Warszawie pojawiły się napisy atakujące osoby prowadzące lokal. Okoliczna społeczność odpowiedziała błyskawicznie, wspólnie zamalowując obraźliwe treści.

Napisy zostały zamalowane w ciągu jednej doby od ich powstania. W akcji uczestniczyli członkowie nigeryjskiej diaspory, sąsiedzi lokalu i mieszkańcy stolicy.

Ku Klux Klan to organizacja pozornie egzotyczna z polskiego punktu widzenia – kojarzona raczej ze Stanami Zjednoczonymi drugiej połowy XIX wieku, z radykalnie rasistowskimi, antysemickimi, ale również antykatolickimi (skierowanymi do społeczności irlandzkiej, włoskiej czy polskiej) poglądami.

Niestety w naszej przestrzeni publicznej również można natknąć się na treści, które w bezrefleksyjny sposób oddają hołd członkom tej zbrodniczej organizacji. Pojawiają się one najczęściej na wlepkach, choć np. w Krakowie postacie w charakterystycznych białych kapturach zostały bohaterami muralu.

Napisy islamofobiczne

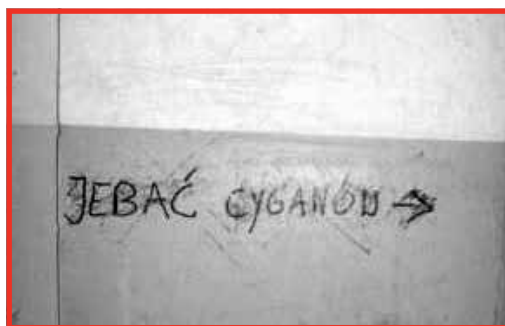
Islamofobia staje się we współczesnej Europie takim problem, jakim 100 lat temu był antysemityzm.

Napisy skierowane przeciwko imigrantom z krajów muzułmańskich coraz częściej pojawiają się na polskich ulicach. Sprawcy doskonale wiedzą, co czynią – pojawiają się one w miejscach związanych z życiem tej społeczności: na barach z kebabem czy centrach życia religijnego.

Napisy antyromskie

Romowie należą do grup etnicznych najbardziej narażonych na dyskryminację. Niechęć do jej przedstawicieli jest widoczna również na murach naszych miast.

Szczególnie bulwersujący jest przykład z Siemianowic Śląskich, gdzie przez lata nikt nie usunął olbrzymiego agresywnego napisu namalowanego w samym centrum miasta. Charakterystyczny jest również przypadek jednej z warszawskich dzielnic, gdzie napis „Nie dla Rumunów” (w potocznym wyobrażeniu utożsamianych z Romami) pojawił się, gdy w okolicy osiedliła się romska rodzina.

Napisy rusofobiczne

Niechęć do osób pochodzących „ze Wschodu” pozostaje w naszym kraju poważnym problemem. Świadczą o tym napisy widoczne zwłaszcza we wschodniej części Polski.

Niechęć może być skierowana do „Ruskich” – wszystkich osób pochodzących z byłego ZSRR, władających językiem rosyjskim (niekoniecznie jako językiem ojczystym). Wzrost nienawiści mogą powodować napięcia na szczeblu międzyrządowym, wtedy napisy kierowane są przeciwko państwu rosyjskiemu. Nie wdając się w analizę tych sporów i słuszności racji uczestniczących w nich stron, uznajemy takie zachowania za napastliwe wobec mieszkających w Polsce obywateli Federacji Rosyjskiej, którzy mają prawo czuć się urażeni.

Napisy antyimigranckie

Niechęć wobec imigrantów jest w Europie narastającym problemem. Widoczne jest to również w Polsce.

W haśle „Polska dla Polaków” zawarte są ultranacjonalistyczne resentymy. Imigrantów obwinia się o społeczne problemy, np. bezrobocie czy wzrost przestępczości.

Oskarżenia te nie mają oparcia (szczególnie w polskiej rzeczywistości) w faktach, ale ich oddziaływanie jest niezwykle silne.

Napisy homofobiczne

Przyczyną nienawiści może być również orientacja seksualna oraz tożsamość płciowa. Osoby nieheteronormatywne zmagają się z problemem uznania swoich praw, umacnianym przez agresywny ton debaty publicznej na temat związków partnerskich czy nowelizacji przepisów antydyskryminacyjnych - jest to problem szczególnie istotny w kontekście skali zjawiska dyskryminacji osób LGBTQ.

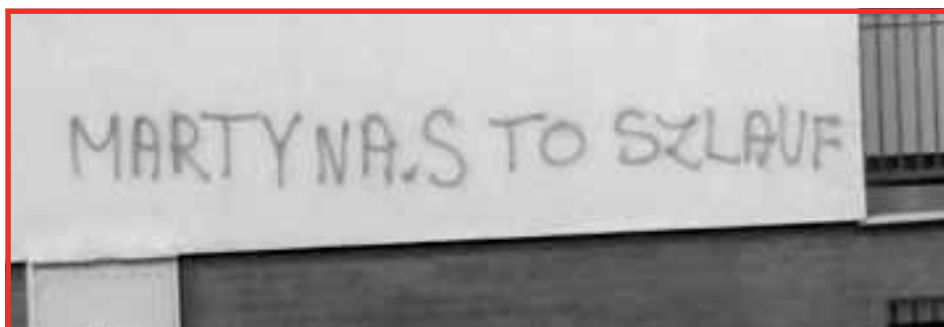
Poczucie dyskryminacji umacniają napisy urągające godności ludzkiej. Możemy je spotkać w każdym większym mieście. Można natknąć się też na napisy wymierzone bezpośrednio w konkretne osoby.

„Wycieczki osobiste”

Nienawiść może być skierowana również do osób indywidualnych. Choć taki napis uderza w jedną osobę, nie umniejsza to w żaden sposób powagi problemu - zwłaszcza kiedy pojawia się on w miejscu zamieszkania danej osoby, która musi go codziennie oglądać.

Tego rodzaju napisy mogą być skierowane również do osób publicznych. Nie zawsze można je przypisać do kategorii hejtów antysemickich, rasistowskich czy ksenofobicznych. Trudno jednak uznać je za pełnoprawny głos krytyki wobec działań poszczególnych osób. Z tego powodu są one również przedmiotem zainteresowania kampanii HejtStop.

Symbole skrajnych organizacji

Kolejny rodzaj hejtów związany jest z promowaniem skrajnych organizacji. Mogą to być organizacje reprezentujące skrajny nacjonalizm, nazywany również narodowym radykalizmem. W Polsce największymi ugrupowaniami promującymi tę ideologię są: Obóz Narodowo-Radykalny (na murach częściej spotyka się skrót jego nazwy – ONR) i Młodzież Wszechpolska. Organizacje te nawiązują tradycjami do najbardziej radykalnego skrzydła Narodowej Demokracji z II Rzeczypospolitej, znanego z agresywnej retoryki wobec mniejszości narodowych i religijnych (głównie żydowskiej i ukraińskiej) oraz aktów fizycznej agresji wobec przedstawicieli tych grup oraz ideologicznych oponentów. Obydwa ugrupowania inspirowały się „dokonaniami” włoskich faszystów i niemieckich narodowych socjalistów. W Polsce promowały ideę segregacji etnicznej – m.in. pod ich naciskiem w 1937 r. na najważniejszych polskich uniwersytetach zostało wprowadzone tzw. getto ławkowe (osobne miejsca w salach wykładowych przeznaczone dla studentów naro-

dowości żydowskiej) i *numerus clausus* (zasada przyjmowania nie więcej niż 10% studentów narodowości żydowskiej na jednym roku, stosowana czasami również jako *numerus nullus* – zasada nieprzyjmowania ani jednego studenta narodowości żydowskiej).

Obecnie obie organizacje tworzą środowisko polityczne określane jako Ruch Narodowy, znane przede wszystkim z organizowania Marszu Niepodległości w dniu 11 listopada. Podczas Marszów dochodziło do starć z siłami porządkowymi, w 2013 r. spalona została artystyczna instalacja „Tęcza” na pl. Zbawiciela, doszło również do próby ataku na przedstawicielstwo dyplomatyczne Federacji Rosyjskiej.

Symbolem polskich nacjonalistów jest tzw. Falanga, stosowana przez te środowiska już w latach 30. XX wieku. Występuje ona często w towarzystwie krzyża celtyckiego, symbolu również utożsamianego z grupami neonazistowskimi.

Drugim rodzajem skrajnych organizacji są ugrupowania neonazistowskie. Działają one w konspiracji. Ze względu m.in. na okrytą niesławą witrynę internetową Redwatch wiadomo o istnieniu grup Krew i Honor oraz Combat 18.

Symbole ugrupowań neonazistowskich są powiązane z hejtami o symbolice rasistowskiej. Na murach rzadziej umieszczane są nazwy samych organizacji.

Najbardziej znanym symbolem nazistowskim jest swastyka. Wokół jej znaczenia dochodzi do nieporozumień, np. białostocki prokurator uznał swastykę za azjatycki symbol szczęścia. Odbiór swastyki w państwach azjatyckich i w Europie jest diametralnie odmienny, co wynika ze znikomego wpływu działań Adolfa Hi-

tera na sytuację w Azji podczas II wojny światowej oraz z zakorzenienia symbolu swastyki w tamtejszych religiach. W polskim, i generalnie europejskim kontekście, swastyka w 99% przypadków związana jest z propagowaniem ideologii nazistowskiej.

Często pojawia się natomiast krzyż celtycki – po II wojnie światowej stał się on popularnym „zamiennikiem” swastyki, zwłaszcza w Niemczech.

Jest to symbol pojawiający się po raz pierwszy w starożytnej kulturze celtyckiej, przejęty później przez Kościół katolicki (głównie w Irlandii, celtyckiej części Wielkiej Brytanii oraz północnych Włoszech). Po II wojnie światowej zaadaptowany jako symbol środowisk neonazistowskich, w związku z delegalizacją symbolu swastyki. Zakazany w Niemczech i Włoszech (z wyłączeniem celów rytualnych Kościoła katolickiego).

Symbol krzyża celtyckiego można bardzo łatwo rozpoznać – jest to krzyż wpisany w okrąg. Takie hejty występują najczęściej, sam symbol stosowany jest również przez środowiska „kibicowskie” i narodowo-radykalne. Swastyka jest w Polsce używana rzadziej. Można ją spotkać w wariancie tzw. wilczego haka – symbolu

stosowanego przez Werwolf, organizację powołaną w ostatnich miesiącach wojny do organizowania działań partyzanckich na utraconych przez III Rzeszę terenach.

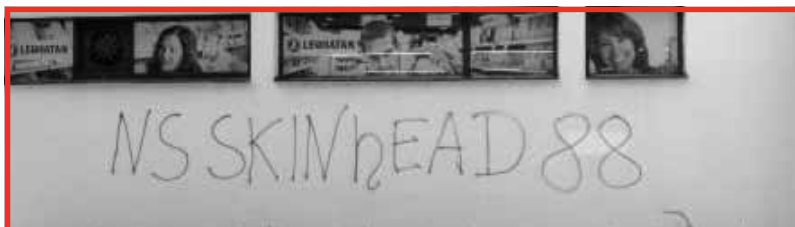

Wilczy hak – na zdjęciu w towarzystwie krzyża celtyckiego i symboli klubowych

Krzyż celtycki

Kolejnym elementem symboliki neonazistowskiej, niezrozumiałym dla niewtajemniczonej osoby, jest wykorzystywanie pozornie niewinnych symboli liczbowych: 88 i 14, występujących również w wariancie 14/88. 14 to liczba słów użytych w sloganie białych supremacjonistów: *Musimy zagwarantować byt naszych ludzi i przyszłość dla białych dzieci*. 88 odwołuje się do alfabetu łacińskiego, w którym litera „h” jest ósma w kolejności – to zakamuflowany skrót od nazistowskiego pozdrowienia „Heil Hitler!”.

Widzisz? Reaguj!

Napisów podobnych do tych przedstawionych powyżej jest w polskich miastach mnóstwo. Czasami są usuwane, ale niestety w ich miejsce pojawiają się nowe... Widzisz taki napis w swoim mieście? Nie czekaj, reaguj!

Jak można reagować?

Chcę działać legalnie

1. Odszukaj właściciela nieruchomości
2. Poproś o zgodę na zamalowanie
3. Zaprosz sąsiadów i przyjaciół
4. Usuń hejta!

albo

1. Odszukaj właściciela nieruchomości
2. Poproś, by zamalował obraźliwą treść
3. Monitoruj, czy napis został zamalowany

Zrób zdjęcie zamalowanej ściany.
Nie zapomnij pochwalić się sukcesem i poinformuj nas o nim!

Zgłaszam na www.hejstop.pl

1. Zrób zdjęcie
2. Daj się zlokalizować lub zaznacz na mapie
3. Wgraj zdjęcie

HejtStop zgłasza istnienie napisu w zależności od treści do straży miejskiej, na policję lub informuje prokuraturę o popełnieniu przestępstwa. W związku z tym, że nikt nie odpowiada za usuwanie nienawiści z przestrzeni publicznej organizujemy masowe akcje zamalowywania.

Więcej o akcjach w aktualnościach!

Chcę działać nielegalnie

Nie polecamy tego rozwiązania!
Usunięcie hejta ze ściany bez zgody jej właściciela może mieć dla Was konsekwencje prawne.

Sam/a podejmij inicjatywę!

Skontaktuj się z nadzorcą obiektu, na którym znajduje się napis. Sprawdź, czy informacja o nadzorcy znajduje się na terenie budynku, porozmawiaj z ludźmi, postaraj się znaleźć informacje w Internecie.

- Budynki mieszkalne z reguły znajdują się pod nadzorem lokalnego Zarządu Gospodarowania Nieruchomościami, który może je użyczać administratorom zewnętrznym – podmiotom komercyjnym, spółdzielniom i wspólnotom mieszkaniowym.
- Infrastruktura kolejowa znajduje się pod nadzorem spółki PKP Polskie Linie Kolejowe. Wyjątkiem są dworce, którymi zarządza spółka Polskie Koleje Państwowe S.A.
- Stacje transformatorowe należą do firm energetycznych – niestety nie ma na nich zazwyczaj informacji o zarządcy, najlepiej kontaktować się z administratorami położonych w najbliższej okolicy obiektów.
- Na altankach śmietnikowych znajduje się czasami informacja o budynkach, które obsługują – należy wtedy szukać ich zarządcy. W innym wypadku należy zakładać, że zarządza nimi administrator położonego najbliżej budynku.
- Znaki drogowe (na nich również pojawiają się hejty) podlegają pod zarządy dróg miejskich. W tych samych instytucjach powinniśmy uzyskać informacje o drogach i chodnikach – na nich również zdarzają się wulgarne napisy. Znaki umieszczone na ścieżkach osiedlowych podlegają pod administrację danego osiedla.
- Przystanki autobusowe znajdują się pod nadzorem odpowiedniego przewoźnika – w mieście jest to zarząd transportu publicznego (bądź komunikacji miejskiej), a na wsiach najczęściej – Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej.
- Lokale usługowe są wynajmowane prywatnym podmiotom przez Miejski Zarząd Gospodarowania Nieruchomościami. Za utrzymanie obiektu odpowiada najprawdopodobniej podmiot wynajmujący, ale w przypadku akcji zamalowa-

nia może być wymagana zgoda ZGN.

- Garaże to najczęściej własność Miejskiego Zarządu Gospodarowania Nieruchomościami albo spółdzielni mieszkalnych/wspólnot mieszkaniowych.
- Mniejsze parki znajdują się pod zarządem dzielnic, większe (np. Łazienki Królewskie w Warszawie, Planty w Krakowie) są zarządzane przez komórki miejskie bądź instytucje kultury (np. Łazienki Królewskie przez Muzeum Łazienki Królewskie).

Znalazłeś/aś hejt w nietypowym miejscu? Nie wiesz, do kogo się zgłosić? **Odezwij się do nas!** Podczas rozmowy możesz poprosić zarządcę obiektu o usunięcie napisu lub zaoferować własną interwencję.

Jak uzyskać zgodę na zamalowanie?

Zależy to od podmiotu zarządzającego. W przypadku wspólnot i spółdzielni będziemy musieli czekać na decyzję zarządu, podobnie wygląda sprawa z administratorami prywatnymi. W przypadku podmiotów miejskich (np. Zakładu Gospodarowania Nieruchomościami) potrzebna będzie zgoda podmiotu zarządzającego (np. burmistrza). Przydatna tutaj będzie umowa cywilnoprawna, określająca zakres dokonanych przez nas działań i wzajemnych zobowiązań. W przypadku wspólnot, spółdzielni i zarządców prywatnych najczęściej wystarczy wystawienie odpowiedniego zezwolenia. Warto je mieć przy sobie podczas zamalowywania, na wypadek kontroli straży miejskiej lub policji.

Bardzo istotną sprawą jest ustalenie techniki usunięcia napisu, a w przypadku zamalowania go farbą – uzyskanie informacji o rodzaju i kolorze farby użytej na elewacji. Fragment, który zamalowaliśmy, będzie się wyróżniać kolorystycznie. Najlepiej jednak by różnice były jak najmniejsze.

Przed samym zamalowaniem koniecznie nas powiadom – pomożemy w promocji! Samo wydarzenie warto udokumentować fotograficznie, a w miarę możliwości – nakręcić również krótki filmik.

Nigdy nie działaj bez zezwolenia!

Intencje jak najbardziej pochwalamy, ale wierzymy w możliwość rozwiązania problemu hejtów przy współpracy z administratorami i użyciu legalnych środków.

W przypadku podjęcia działań bez zezwolenia musisz również liczyć się z konsekwencjami karnymi. Za malowanie po elewacji (z punktu widzenia prawa nie jest istotne, czy w celu namalowania wulgarnego napisu, czy jego ukrycia) grozi kara grzywny, ograniczenia wolności, a nawet aresztu. Dodatkowo, jeżeli odbywa się to na elewacji zabytku, grozi za to kara od 3 miesięcy do 5 lat pozbawienia wolności.

Jeżeli macie problem z administratorem, zgłóście sprawę do nas – odezwiemy się, a w razie potrzeby postaramy się nagłóścić sprawę!

Zgłóś napis do nas!

Działamy na trzy sposoby:

- Zgłaszamy istnienie napisu do straży miejskiej lub Policji. W niektórych wypadkach informujemy Prokuraturę o możliwości popełnienia przestępstwa. Jednak dziś nikt poza sprawca nie jest zobowiązany do usuwania napisów.
- Organizujemy akcje zamalowywania – bierzemy w ręce wałki i malujemy razem ze wszystkimi chętnymi. Aby otrzymywać informacje o akcjach w swoim mieście, zagłódamy na naszą stronę internetową lub nasz fanpage na Facebooku.
- Malujemy murale. Jeżeli umiesz projektować/wykonać takie dzieło sztuki ulicznej i popierasz nasze idee, zgłóś się do nas!

Niezależnie od tego, czy zdecydujesz się sam działać, czy też zaufasz nam – wobec każdego zgłoszenia podjęte zostaną dalsze kroki. Aby bardziej efektywnie usuwać nienawiść z murów naszych miast, musimy dostawać informacje o jak największej liczbie przypadków.

Zgłaszanie jest łatwe dzięki naszej aplikacji mobilnej.

Szukamy partnerów!

Aby działać efektywnie, musimy być obecni w każdym większym mieście. Aktualnie kampania przeprowadzana jest siłami Stowarzyszenia Projekt: Polska, ze wsparciem partnerów lokalnych.

Jesteśmy otwarci na współpracę z organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi, młodzieżowymi radami miast, związkami wyznaniowymi, grupami nieformalnymi... słowem, z każdym, komu bliskie są ideały tolerancji, otwartości, dla kogo ważny jest wygląd przestrzeni publicznej.

Co możemy wspólnie zrobić?

To zależy w dużym stopniu od waszej fantazji. Na pewno możemy współpracować przy organizowaniu akcji zamalowywania. Możemy wspólnie zorganizować warsztaty dotyczące przeciwdziałania nienawiści (polecamy się w tym temacie zwłaszcza samorządom uczniowskim i innym organizacjom młodzieżowym) bądź spacer w poszukiwaniu hejtów w waszym mieście. Możemy zorganizować monitoring hejtów – nie wszędzie mamy swoich ludzi, a zależy nam na otrzymywaniu na bieżąco informacji o tym, czy dany napis zniknął. Możemy namalować mural. Możemy zorganizować happening, flashmob, piknik... liczymy na waszą kreatywność! Jesteśmy otwarci na wszystkie, nawet najbardziej niekonwencjonalne propozycje.

Liczymy na propozycje współpracy – i mamy nadzieję na realizację wielu udanych działań.

Na końcu broszury znajduje się zgoda na zamalowanie. Jeśli właściciel nieruchomości chce podpisać umowę cywilnoprawną znajdziecie ją na stronie www.hejtstop.pl

Słowniczek

Antysemityzm – nienawiść wobec Żydów należy do niechlubnej części europejskiej historii. Sięga jeszcze cywilizacji greckiej, w której niechęć wobec „barbarzyńców”, w tym przedstawicieli „obcej” kultury żydowskiej, wynikała z poczucia cywilizacyjnej wyższości. Antysemityzm rozkwitł w pierwszych wiekach chrześcijaństwa, związany był z oskarżeniami o udział Żydów w zabójstwie Jezusa. Legendy o rytualnym mordowaniu chrześcijańskich dzieci czy profanacji hostii stanowiły przyczyny pogromów, zjawiska powszechnego w Europie – nie były od niego wolne również ziemie polskie. W XIX wieku wytworzył się nowy rodzaj antysemityzmu, mający podstawy w rodzącej się myśli nacjonalistycznej. Żydzi, uznawani za „innych”, postrzegani byli jako element wrogi wobec grupy dominującej. Prowadziło to do dyskryminacji, oskarżeń o zdradę (afery Dreyfusa we Francji), a nawet pogromów. Najbardziej dramatyczną konsekwencją antysemityzmu był zorganizowany przez nazistowskie Niemcy program „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej”, znany jako Holokaust lub Zagłada (hebr. Szoa).

Po II wojnie światowej nastroje antysemickie w Polsce były podsycane przez władze komunistyczne – w wyniku antysemickiej nagonki w 1968 r. wyjechała z Polski większość ocalałej podczas wojny populacji żydowskiej. W Narodowym Spisie Powszechnym 2011 narodowość żydowską zadeklarowało 8 tys. osób – w tym 5 tys. jako narodowość drugą, zadeklarowaną wspólnie z narodowością polską (co oznacza, że osoby te czują się w pierwszej kolejności Polakami, pamiętając o pochodzeniu swoich przodków). Jest to w 38-milionowym kraju społeczność niewielka – nastroje antysemickie nadal są jednak żywe. Widać to na murach polskich miast w postaci powracających napisów „Jude Raus”, „Żydzi z Polski won” czy przekreślonych symboli gwiazdy Dawida. Antysemityzm pojawia się również na stadionach piłkarskich – w tym kontekście bywa bagatelizowany, jako przejaw „jedynie” niechęci kibiców jednego klubu wobec drugiego. Tego typu treści są jednak szczególnie niebezpieczne – przyswajają je ludzie młodzi. W ten sposób słowo „Żyd” funkcjonuje w negatywnym kontekście, co sprzyja pogłębianiu uprzedzeń wobec przedstawicieli tej grupy.

Dyskryminacja – stosowanie odrębnych kryteriów w życiu publicznym wobec przedstawicieli określonych grup. Może mieć charakter bezpośredni, kiedy określone działania są skierowane na celowe wykluczanie przedstawicieli określonych grup, lub pośredni, kiedy przepisy obowiązującego prawa utrudniają przedstawicielom określonych grup dostęp do edukacji, pracy czy innych elementów życia społecznego. Wyróżnia się ponadto dyskryminację przez asumpcję (dyskryminacja z powodu rzekomej przynależności danej osoby do poszczególnej grupy – np. dyskryminacja na tle antysemitycznym wobec osoby, która w rzeczywistości nie posiada żydowskich korzeni) lub przez asocjacje (w przypadku osób, które są dyskryminowane ze względu na powiązania z przedstawicielami określonej grupy).

Grupa etniczna – w rozumieniu polskiego prawa mniejszością etniczną jest grupa narodowościowa, której przedstawiciele mieszkali w granicach Polski od co najmniej stu lat i która nie utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie. W polskim prawie wyróżnia się cztery mniejszości etniczne: Karaimi, Tatarzy, Łemkowie oraz Romowie.

Islamofobia – uprzedzenie wobec wyznawców islamu. Cechuje się uproszczonymi schematami, przypisywaniem szeroko pojętej kulturze islamu i jej przedstawicielom cech negatywnych. Powiązane jest z przekonaniem o istnieniu podobnych uprzedzeń wśród wyznawców islamu. W Polsce problem islamofobii stał się widoczny po 2001 r., jako reakcja na terrorystyczną działalność Al-Kaidy. Typowe dla islamofobii jest używanie pojęcia „islamizacji” Europy, oznaczające sprzeciw wobec obecności imigrantów z państw muzułmańskich.

Homofobia – uprzedzenie wobec osób LGBT (Lesbians, Gays, Bisexuals, Transgenders: lesbijki, geje, biseksualiści, osoby transseksualne), charakterystyczne dla homofobii jest sprowadzanie problematyki LGBT do sfery stosunków płciowych. Przejawia się w agresywnej retoryce, a w skrajnych przypadkach – używaniu form charakterystycznych dla rodzaju nijakiego („to coś”). Typowy dla homofobii jest sprzeciw wobec „eksponowania” homoseksualnej orientacji oraz wobec „przywilejów” dla osób LGBT (przede wszystkim w dziedzinie prawa rodzinnego).

Kolor skóry – odcienia skóry nie należy utożsamiać z pojęciem rasy. Różnice w kolorze skóry mogą występować pomiędzy osobami zakwalifikowanymi do tej

samej rasy. Dlatego ważne jest wprowadzenie rozróżnienia między kolorem skóry jako przesłanką do dyskryminacji a rasą i dyskryminacją na tle rasowym.

Ksenofobia – niechęć wobec „obcych”, przede wszystkim osób pochodzących z innych państw. Więcej informacji: zob. pochodzenie

Nacjonalizm – doktryna, która ewoluowała wraz z rozwojem idei państwa narodowego. Aktualnie do nacjonalizmu odwołują się przede wszystkim organizacje prawicowe. W Polsce pojęcie nacjonalizmu związane jest przede wszystkim z tradycją zapoczątkowaną na przełomie XIX i XX wieku przez Narodową Demokrację Romana Dmowskiego. Na ruch nacjonalistyczny składa się szereg ugrupowań, obecnie najbardziej znaczącą siłą polityczną odwołującą się do tej doktryny jest w Polsce Ruch Narodowy. Elementem działań tych organizacji jest umieszczanie na murach hasła „Polska dla Polaków” i innych, często „ozdobionych” symbolami krzyża celtyckiego.

Narodowy radykalizm – radykalny odłam nacjonalizmu, używany przede wszystkim przez polskie ugrupowania. Powstał w latach 30. w wyniku fascynacji młodszych działaczy partii nacjonalistycznych „osiągnięciami” Benito Mussoliniego i Adolfa Hitlera. Modelowymi przykładami organizacji narodowo-radykalnych w II RP były: Obóz Narodowo-Radykalny ABC oraz Ruch Narodowo-Radykalny Falanga. Obie organizacje postulowały totalitarny ustój państwa, organizowały również bojówki dokonujące ataków na przedstawicieli społeczności żydowskiej. Obecnie pozycje bliskie narodowemu radykalizmowi zajmuje Narodowe Odrodzenie Polski oraz Obóz Narodowo-Radykalny – nazwy obu organizacji można znaleźć na murach polskich miast, często w towarzystwie krzyży celtyckich, swastyk i rasistowskich sloganów.

Neonazizm – mimo szkód, jakie poczyniły nazistowskie Niemcy podczas okupacji ziem polskich w latach 1939-1945, pojawiają się w naszym kraju sympatycy Adolfa Hitlera i jego dziedzictwa. Propagowanie nazizmu jest w Polsce nielegalne, dlatego organizacje neonazistowskie są nielegalne. W Polsce działają odłamy międzynarodowych organizacji Krew i Honor oraz Combat 18. Swoją stronę internetową prowadzi Kościół Stwórcy – parareligijna organizacja wyznająca ideologię supremacji białej rasy, związana ze środowiskami neonazistowskimi.

Wpływy neonazistowskie widoczne są wśród części sceny blackmetalowej (tzw. NSBM – neo-socialist black metal). Część środowisk neonazistowskich odwołuje się do słowiańskiego rodzimowierstwa. „Aktywiści” ruchów neonazistowskich, poza rasistowskimi hasłami, malują na murach symbole swastyki i krzyża celtyckiego, rzadziej wilczy hak i inne symbole kojarzone z ruchem neonazistowskim. Posługują się ponadto bogatą symboliką niezrozumiałą dla osoby postronnej, za pomocą której przekazują swoją ideologię. Przykłady – zob. tabelka „skrótów używane przez neonazistów”.

Mniejszość narodowa – w rozumieniu polskiego prawa mniejszością narodową jest grupa narodowościowa, której przedstawiciele mieszkali w granicach Polski od co najmniej stu lat i której przedstawiciele utożsamiają się z narodem zorganizowanym we własnym państwie. W polskim prawie wyróżnia się dziewięć mniejszości narodowych: Białorusini, Czesi, Litwini, Niemcy, Ormianie, Rosjanie, Słowacy, Ukraińcy, Żydzi

Pochodzenie – w Europie narastającym (zwłaszcza w okresie ekonomicznego kryzysu) problemem jest niechęć do imigrantów. W Polsce imigrantów jest – w porównaniu z innymi państwami europejskimi – relatywnie niewiele, jest to jednak społeczność, która z każdym rokiem jest coraz większa. Aktualnie (stan na koniec 2013 r.) zarejestrowana została obecność ponad 120 tysięcy cudzoziemców. Pochodzą oni głównie z Ukrainy, Wietnamu, Rosji, Białorusi, Chin, Armenii, Turcji, Indii, Stanów Zjednoczonych, Korei Południowej, Kazachstanu.

Rasa – pojęcie rasy, utożsamiane potocznie z kolorem skóry, związane jest z uznaniem istnienia różnych odmian gatunku homo sapiens, cechujących się zróżnicowanym typem genetycznym. Dzisiejsze badania podważają znaczenie tych różnic, a wśród antropologów istnieje tendencja do odrzucania pojęcia rasy jako kategorii badawczej. Rasizm może odnosić się do koloru skóry, ale również do przekonania o niższości określonej kultury i osób pochodzących z danego regionu, niekoniecznie różniących się kolorem skóry. W tym kontekście wyróżnia się pojęcie rasizmu kulturowego.

Stereotyp – uproszczony schemat myślenia dotyczący najczęściej jednej charakterystycznej cechy danej osoby (np. płci, orientacji seksualnej, przynależ-

ności narodowej/religijnej/kulturowej itp.). Wynika z potocznych wyobrażeń nieugruntowanych wiedzą na temat konkretnej kultury lub osobistą znajomością przedstawicieli danej społeczności. Nie musi mieć charakteru negatywnego – stereotypy charakteryzujące się niechęcią, negatywnym przedstawianiem przedstawicieli danej grupy nazywamy uprzedzeniem.

Supremacjonizm – przekonanie o wyższości danej rasy nad innymi. Charakterystyczny dla supremacjonizmu jest sprzeciw wobec „mieszania ras”, wyrażający się w negatywnym stosunku do napływu ludności z Afryki i Azji do „białych krajów” Europy, Ameryki Północnej czy Australii. Odpowiedniki przekonania o wyższości rasowej występują również wśród osób należących do rasy czarnej i żółtej.

Uprzedzenie – rodzaj stereotypu charakteryzujący się negatywnym przedstawianiem członków danej grupy. Uprzedzenia wyrażane są poprzez mowę nienawiści. Osoba uprzedzona do przedstawicieli określonej grupy jest bardziej skłonna do popełniania aktów dyskryminacji.

Wilczy hak – symbol Werwolfu, organizacji powołanej w ostatnich miesiącach II wojny światowej do organizacji działań partyzanckich na terenach utraconych przez Rzeszę. Symbol ten można odnaleźć na murach polskich miast.

Skróty używane przez neonazistów

18	Od 1. i 8. litery alfabetu łacińskiego, czyli A i H. Odwołuje się do inicjałów Adolfa Hitlera
28	Od litery B i H: Blood and Honour (nazwa neonazistowskiej organizacji)
74	Skrót od słów Grossdeutsches Reich (Rzesza Wielkoniemiecka)
84	Skrót od słów Heil Deutschland (Chwała Niemcom)
88	Skrót od Heil Hitler (Chwała Hitlerowi)
444	Skrót od Deutschland den Deutschen (Niemcy Niemców)
19/8	Skrót od nazistowskiego pozdrowienia Sieg Heil
1919	Skrót od nazwy SS – nazistowskiej organizacji odpowiedzialnej za zbrodnie wojenne
1488	Odnosi się do czternastu słów („Musimy zagwarantować byt naszych ludzi i przyszłość dla białych dzieci”) oraz słów Heil Hitler
168:1	Nawiązanie do zamachu dokonanego w Oklahoma City przez Timothy’ego McVeigha 19 kwietnia 1995 r., do czasu ataku na World Trade Center najbardziej tragicznego w skutkach ataku terrorystycznego w historii USA. Wyraża on stosunek liczby ofiar: 168 „ich” i jeden „nasz” człowiek (McVeigh został skazany na karę śmierci, wykonaną w 2001 r.)
4/20	Zapis daty urodzin Adolfa Hitlera w formacie używanym w krajach anglosaskich (20 kwietnia)
B & H	Skrót nazwy Blood and Honour
HooNaRa	Skrót od Hooligans-Nationalisten-Rassisten (Chuligani-Nacjonałiści-Rasiści)
JOG	Skrót od Jewish Occupied Government (Rząd Okupowany przez Żydów)
SWP	Skrót od Supreme White Power – Najwyższa Biała Rasa
WAR	Skrót od White Aryan Resistance – nazwy organizacji białych supremacjonistów (w tłumaczeniu: Opór Białych Aryjczyków)
W.A.P.	Skrót od White Aryan Power (Biała Aryjska Siła)
W.O.T.A.N.	Skrót od Will of the Aryan Nation (Wola Aryjskiego Narodu), Wotan (Odyn) to również imię najważniejszego boga w mitologii nordyckiej
WP	Skrót od White Power (Biała Siła)
WPWW	Skrót od White Pride World Wide (Biała Siła, Biała Duma)
ZOG	Skrót od Zionist Occupation Government (Syjonistyczny Rząd Okupacyjny)

Projekt: Polska to środowisko gromadzące ludzi, którzy chcą uczestniczyć w życiu publicznym, przyczyniając się do budowy Polski otwartej, gotowej do podjęcia wyzwania szybkiej modernizacji. Projekt: Polska to: liberalna, demokratyczna, ogólnopolska organizacja członkowska, otwarta dla każdego. Projekt: Polska jest organizatorem kampanii HejtStop.

www.projektpolska.pl

HejtStop to kampania, której celem jest walka z rasizmem i wszechobecną homofobią oraz każdą inną formą nienawiści pojawiającą się na murach budynków oraz w przestrzeni online.

HejtStop to przede wszystkim narzędzie internetowe i aplikacja służąca do zgłaszania przejawów mowy nienawiści. HejtStop to także centrum informacyjno edukacyjne, zajmujące się promowaniem wiedzy na temat wolności słowa i mowy nienawiści.

www.hejtstop.pl

HEJT

Kontakt

Projekt: Polska
ul. Andersa 29
00-159 Warszawa

telefon: +48 224 048 131

Jeśli masz jakieś pytania dotyczące HejtStop,
napisz do nas na hejtstop@hejtstop.pl

Publikację udostępniamy na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa
– Na tych samych warunkach, co oznacza, że można ją swobodnie
kopiować, modyfikować, dystrybuować i prezentować publicznie.

Projekt realizowany w ramach programu
Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG

projekt: **polska**®

.....

Miejscowość i data

**Zezwolenie
na zamalowanie fragmentu elewacji**

Wyrażam zgodę na nieodpłatne zamalowanie napisów znajdujących się pod adresem

.....

[dokładne ` lokalizacji]

Osobą odpowiedzialną za przeprowadzenie działań jest

.....

[imię, nazwisko, PESEL]

Jako zarządca nieruchomości potwierdzam legalność przeprowadzanych działań

Data i podpis

.....